

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
Președinte - Toma Nadejda,

Judecători - Guzun Ion, Diaconu Iurie, Catan Liliana și Boico Victor, a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central, Gheorghieva Fedora, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 27 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui

*Curdova Tatiana XXXXX, născută la
XXXXX, domiciliată în XXXXX*

*Lișciuc Elena XXXXX, născută la
XXXXX, domiciliată în XXXXX*

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond: 16.07.2015 - 02.08.2019;

Instanța de apel: 18.03.2021 - 27.12.2021;

Instanța de recurs: 04.04.2022 - 05.12.2022.

Asupra recursului ordinar în cauză, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia din 02 august 2019 *Curdova Tatiana XXXXX și Lișciuc Elena XXXXX* au fost achitate de sub învinuirea înaintată în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, în legătură cu lipsa în acțiunile lor a elementelor infracțiunii.

1.1. De către organul de urmărire penală, lui Curdova Tatiana și Lișciuc Elena le-a fost înaintată învinuirea pentru faptul că, fiind inspectori principali ai Inspectoratului Fiscal de Stat din raionul Taraclia, adică în conformitate cu art. 123 Cod penal, fiind persoane cu funcție de răspundere, investite în instituția publică cu anumite drepturi și

obligații, și anume exercitarea unui control fiscal calitativ și veridic, scopul căruia este de a verifica respectarea de către contribuabil a legislației fiscale pentru o anumită perioadă sau pentru câteva perioade fiscale, cu încălcarea art. 214 alin. (3) Secțiunea V Cod fiscal, precum și p. 3, p. 40, p. 52, p. 54, p. 58 din Regulamentul cu privire la efectuarea controlului fiscal cu ieșire la fața locului, aprobat prin Ordinul Inspectoratului Principal Fiscal de Stat nr. 131 din 22 iulie 2004, în cadrul efectuării verificării fiscale în comun cu ieșire la fața locului referitor la respectarea legislației fiscale de către CAP „Corten” c/f 1002610000170, înregistrată pe adresa juridică s. Corten, raionul Taraclia, numite în baza deciziei șefului IFS din raionul Taraclia privind controlul fiscal nr. 207 din 15 mai 2008 și știind cu certitudine despre blocarea de către IFS din raionul Taraclia a conturilor bancare CAP „Corten”, în legătură cu datoria față de buget, aflându-se în s. Corten, raionul Taraclia în perioada de timp de pe 15 mai 2008 până pe 04 iunie 2008, fiind în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu și în baza p. 40, p. 52, p. 54, p. 58 din Regulamentul cu privire la controlul fiscal cu ieșire la fața locului, aprobat prin Ordinul Inspectoratului Principal Fiscal de Stat nr. 131 din 22 iulie 2004, obligate de a constata faptele, poziția, situația când un contribuabil nu prezintă organului fiscal date și informații veridice, de a efectua verificarea modului de realizare a calculării sau recalculării impozitelor, taxelor și altor plăți și modului de respectare a principiilor stabilite de ținere a evidenței contabile, pentru depistarea vreunor abateri, cheltuieli, neajunsuri, care ar putea influența asupra obligației fiscale, de a corobora datele reflectate în documentele, prezentate de către contribuabil la organul fiscal cu date de fapt, obținute în cadrul controlului fiscal din diferite surse, de a verifica respectarea principiilor de organizare și ducere a evidenței contabile conform art. 257 Cod fiscal, Legii Republicii Moldova cu privire la evidența contabilă, de asemenea de a verifica toate contractele încheiate de către contribuabil, analizând modul de întocmire a acestora, denumirile și obligațiile părților, principii și termenele de realizare a contractelor, corectitudinea reflectării operațiunilor financiar-economice în baza contractelor în evidența contabilă sub formă de determinare și stingere a obligațiilor fiscale, de a urmări fluxuri de bani în scopul prevenirii eschivărilor de la plata obligațiilor fiscale, au admis neglijența în serviciu, exprimată prin îndeplinirea necuvenită a atribuțiilor sale de serviciu privitor la verificarea conturilor și circuitului de mijloace bănești prin casa întreprinderii susmenționate, în urma cărui fapt nu au depistat contul bancar nr. 222418720191, ce aparținea CAP „Corten”, deschis la 03.10.2006 la filiala Ceadâr-Lunga BC „Unibank” SA, care nu a fost înregistrat în baza de date IFS din raionul Taraclia, nu au întreprins careva măsuri pentru a lua acest cont bancar la evidența IFS din raionul Taraclia, cu luarea măsurilor ulterioare de încasare silită a obligațiilor fiscale CAP „Corten”, ceea ce a permis CAP „Corten” să folosească acest cont bancar de la 04.06.2008 până la depistarea de către angajații IFS din raionul Taraclia, adică până la 21.10.2011 și să desfășoare circuitul mijloacelor bănești în suma totală de 10 674 887 lei la discreția sa, ce a condus la cauzarea prejudiciului pentru stat în mărime de 1 089 916,04 lei sub formă de obligații fiscale

asumate suplimentar CAP „Corten”, față de bugetul public în suma menționată pentru această perioadă de la 04.06.2008 până la 21.10.2011.

Astfel, Curdova Tatiana și Lișciuc Elena au cauzat intereselor publice și nemijlocit intereselor statului, ocrotite de lege, în persoana Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova, alte consecințe grave sub formă de prejudiciu în proporții deosebit de mari în suma totală de 1 089 916,04 lei, constituită din obligațiile fiscale ale CAP „Corten” c/f 1002610000170 față de bugetul public, care nu au fost îndreptate din vina lor în folosul statului pentru stingerea acestora, ci au fost folosite de CAP „Corten” c/f 1002610000170 în alte scopuri, totodată au fost cauzate consecințe grave intereselor publice, drepturilor ocrotite de lege ale persoanei juridice în rezultatul încălcării grave a cerințelor legale susmenționate, actelor normative, obligațiilor sale de serviciu și discreditării activității Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova.

De către organul de urmărire penală, acțiunile lui Curdova Tatiana și Lișciuc Elena au fost încadrate juridic în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică *neîndeplinirea și îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiințioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții deosebit de mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, ce au provocat alte urmări grave.*

2. Nefiind de acord cu sentința nominalizată, împotriva acesteia a declarat apel **procurorul**, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi htoărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Curdova Tatiana să fie recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal cu stabilirea unei pedepse sub formă închisoare pe un termen de 4 ani, cu privarea dreptului de a ocupa funcții de stat și publice în organele și instituțiile publice și de stat pe termen de 4 ani, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii să fie suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

Lișciuc Elena să fie recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă închisoare pe un termen de 4 ani, cu privarea dreptului de a ocupa funcții de stat și publice în organele și instituțiile publice și de stat pe termen de 4 ani, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii să fie suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 4 ani. La fel, să fie dispusă încasarea din contul inculpatelor, în mod solidar, în contul statului suma acțiunii înaintate în mărime de 1 089 916,04 lei.

În motivarea apelului declarat, acuzatorul de stat a menționat că sentința primei instanțe se bazează pe declarațiile inculpatei Curdova Tatiana, care nu și-a recunoscut vina în comiterea faptelor incriminate prin actul de învinuire și a explicat instanței că, inculpatele se învinuiesc în aceea că la exercitarea controlului fiscal prin metoda verificării generale, în anul 2008 la CAP „Corten”, ele nu au depistat că conturile de virament deschise de întreprinderea vizată la BC „UNIBANK” filiala Ceadâr-Lunga, nu au fost înregistrate la

inspectoratul fiscal. Însă, pentru toată perioada de activitate la inspectoratul fiscal, ele ca inspectori ai secției controlului fiscal, la exercitarea controalelor fiscale de toate tipuri, la agenți economici niciodată nu au verificat acțiunile colegilor lor privitor la respectarea de către aceștia a obligațiilor funcționale ce țin de înregistrarea conturilor bancare în baza de date a serviciului fiscal. Aceasta se confirmă prin actele lor de control fiscal. Modul de deschidere și închidere a conturilor bancare este reglementat la art. 167 Cod fiscal, potrivit căruia agentul economic deschide conturi bancare în instituția financiară aleasă. Instituția financiară în decurs de două zile lucrătoare este obligată să comunice despre deschiderea conturilor bancare organului fiscal teritorial, în care deținătorul conturilor se află la evidența fiscală. Conturile bancare sunt luate la evidență de organul fiscal, în baza documentului emis și transmis de către instituția financiară, ce confirmă deschiderea conturilor bancare. În documentul prezentat de bancă - certificat, indică când și care conturi sunt deschise și numerele conturilor.

Prin urmare, ca orice organizație, care duce lucrări de secretariat, secretarul organului fiscal, primind documentul de la bancă, îl înregistrează în Registrul corespondenței de intrare, care apoi se transmite șefului inspectoratului fiscal pentru luarea cunoștinței. Șeful inspectoratului fiscal adresează documentul menționat inspectorului, care are acces la baza serviciului fiscal pentru efectuarea operațiunilor privitor la înregistrarea conturilor bancare. Inspectorul fiscal, care se ocupă de înregistrarea conturilor bancare, în baza documentului primit de la șef de la instituția fiscală, privitor la deschiderea de către agentul economic a conturilor bancare, înregistrează în baza fiscală conturile indicate în documentul bancar și expediază documentul de răspuns instituției fiscale, ce confirmă luarea la evidență a conturilor bancare deschise. Adică documentul, ce confirmă înregistrarea conturilor bancare deschise la inspectoratul fiscal, se eliberează doar atunci când a fost primit documentul de la instituția fiscală cu privire la deschiderea conturilor bancare. În cazul lor, dacă instituția financiară a deschis conturile pe 02 octombrie 2006, prin urmare în decurs de două zile lucrătoare, și anume pe 03 și 04 octombrie banca urma să înștiințeze inspectoratul fiscal despre deschiderea conturilor bancare. Dar nu se știe, dacă documentul a fost prezentat la organul fiscal, de către cine a fost primit certificatul instituției fiscale, care certifică deschiderea conturilor bancare și dacă acesta a fost în genere prezentat. Fiindcă pe documentul pe care l-a prezentat banca în cadrul anchetării, nu există mențiunea inspectoratului fiscal referitor la recepționarea documentului nominalizat.

Pe marginea celor declarate de către Curdova Tatiana, apelantul a subliniat că a activa cu banca și a verifica înregistrarea conturilor bancare la inspectoratul fiscal, sunt două noțiuni distincte.

Or, prin rechizitoriu este reținut că inculpatele urmează să se conducă de principiile de organizare și de ținere a evidenței contabile în baza art. 257 Cod fiscal și în corespundere cu Legea cu privire la evidența contabilă nr. 426 din 04.04.1995. Însă, art. 257

Cod fiscal determină răspunderea pentru încălcarea regulilor de ținere a evidenței contabile. La efectuarea controlului fiscal, persoanele responsabile CAP "Corten" în baza primei cerințe le-au prezentat toată documentația cerută și necesară în procesul de verificare și după cum au confirmat rezultatele verificării acestora și verificării fiscale, efectuată de către colaboratorul Centrului pentru Combaterea Criminalității Economice, Podbelițeva Tatiana, **toate operațiunile, care au trecut prin contul neînregistrat, au fost reflectate integral în evidenta contabilă a întreprinderii.** Conturi de virament, deschise la BC "Unibank" filiala Ceadâr-Lunga, neînregistrate în baza de date a serviciului fiscal, au fost depistate în octombrie 2011 la efectuarea verificării operative de către angajații secției de control. Ele au fost îndreptate spre control, ca ajutor pentru angajații secției de încasare, cu scop bine determinat, pentru stabilirea debitorilor reali CAP "Corten" și analiza circuitului de mijloace bănești prin casa întreprinderii. Efectuarea acestui control este legat de aceea, că la momentul verificării la întreprindere a existat datoria față de buget de aproximativ 4 milioane lei. Cu asemenea restanță toate conturile bancare ale întreprinderii au fost blocate, **însă la verificare s-a depistat, că la casa întreprinderii s-au vărsat mijloace bănești pe un cont de virament, și după cum a devenit clar, pe contul de virament neînregistrat în baza serviciului fiscal.**

3. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 27 decembrie 2021 apelul declarat a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1. Pentru a motiva soluția pronunțată instanța de apel, în corespundere cu art. 414 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, a verificat legalitatea și temeinicia sentinței atacate prin darea citirii în cadrul ședinței de judecată și consemnarea în procesul-verbal a următoarelor probe: copia actului de verificare fiscală din 04 iunie 2008 nr. 5-503419, din care rezultă, că în perioada de pe 15 mai 2008 până pe 04 iunie 2008 inspectorii principali IFS Taraclia Curdova T. și Lișciuc E. au efectuat verificarea totală privitor la respectarea legislației fiscale CAP „Corten” în cadrul căreia au fost depistate încălcări ale legislației în vigoare prevăzută la articolele 117,118 secțiunea III Cod fiscal - reducerea T.V.A. în sumă de 200 062 lei, și alte încălcări în partea corectitudinii perfectării convenite a declarațiilor, formelor de raport ș.a (vol. I, f.d. 9-13); copia actului de verificare fiscală din 21.10.2011 nr. 1-505875 din care rezultă, că pe 21.10.2011 Șeful direcției de control IFS Taraclia, Runtova L. și inspectorul principal Cervenii N. IFS Taraclia au efectuat verificarea fiscală operativă la CAP „Corten” în cadrul căreia a fost depistat contul bancar nr. 222418720191 deschis de CAP „Corten” la BC „Unibank” filiala Ceadâr-Lunga în anul 2006, care nu a fost înregistrat la IFS Taraclia (vol. I, f.d. 17-18); copia extrasului din contul bancar nr. 222418720191 deschis de CAP „Corten” la BC „Unibank” filiala Ceadâr-Lunga în anul 2006, din care rezultă că pe acest cont a avut loc circuitul mijloacelor bănești CAP „Corten” (vol. I, f.d. 19-39); copia răspunsului IPFS din 20.03.2014 nr. 26.06/1-13-176, din care rezultă că în perioada de timp de pe 04.06.2008 până pe 21.10.2011 datorii în bugetul CAP „Corten” au constituit 1 089 916,04 lei sub formă de obligații fiscale (vol. I, f.d. 44); copiile de pe ordine cu privire

la transferurile lui Lișciuc E. (f.d. 64-70, vol. I); atribuții de serviciu ale inspectorului principal fiscal (f.d. 71-73, vol. I); copii de pe ordine cu privire la transferurile lui Curdova T. (f.d. 87-93, vol. I); atribuții de serviciu ale inspectorului principal fiscal (f.d. 94-97, vol. I); Regulamentul nr. 131 din 22 iulie 2004 (f.d. 106-137, vol. I); Regulamentul cu privire la controlul fiscal cu ieșire la fața locului nr. 131 din 22 iulie 2004 (f.d. 138-153, vol. I); copia Actului de revizie tematică la CAP „Corten” din 10.04.2012, efectuată de revizorii Centrului pentru Combaterea Criminalității Economice și Corupției din care rezultă, că **contul de virament CAP „Corten” c/f 1002610000170 nr. 222418420191 înregistrat la BC „Unibank” SA filiala Ceadâr-Lunga a fost deschis pe 02.10.2006 și că în perioada de pe 02.10.2006 până pe 24.10.2011 a avut loc circuitul mijloacelor bănești pe acest cont în sumă totală de 15 153 301 lei. Circuitul mijloacelor bănești pe acest cont a fost reflectat în registrele contabile CAP „Corten”**. Au fost depistate încălcări ale cerințelor Legislației fiscale, ce au dus la reducerea T.V.A. (vol. I, f.d. 258-263). Totodată, în cadrul ședințelor de judecată în instanța de apel au fost audiați și următorii martori: Cer veni Natalia, Casapova Albina Petrovna, Barbarova Aculina Semionovna, Gurgurov Nicolai Nicolaevici, Țolov Stepan Vasilievici, Caracas (Chemencedji) Marta Nicolaevna, Runtova Liudmila Mihailovna, dar și reprezentantul părții vătămate Lupașco Taisia Dmitrievna, inclusiv inculpatele Curdova Tatiana și Lișciuc Elena.

Verificând probele cercetate, instanța de apel a ajuns la concluzia că prima instanță a dat o apreciere justă probelor administrate și prezentate de către părți și întemeiat a ajuns la concluzia privind achitarea inculpatelor Lișciuc Elena și Curdova Tatiana în legătură cu lipsa în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii.

Așadar, în corespundere cu prevederile art. 99 alin. (2) Cod de procedură penală, probele administrate se verifică și se apreciază de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată.

Prin aprecierea probelor se subînțelege activitatea logică privitor la determinarea pertinentei, admisibilității, veridicității fiecărei probe și suficienței acestora pentru constatarea circumstanțelor, care intră în obiectul probațiunii și adoptării unei hotărâri procesuale pe cauza penală.

Veridicitatea probei este corespunderea datelor reale conținute în ea. Veridicitatea se determină după mijloace de comparare a probei cu alte probe administrate pe cauza penală. Datele se consideră veridice, dacă în cadrul verificării au fost confirmate prin alte probe, care sunt administrate pe cauză.

A determina suficiența probelor înseamnă a constata asemenea ansamblu de probe administrate, care este necesar pentru constatarea tuturor circumstanțelor infracțiunii și pentru adoptarea unei hotărâri întemeiate.

În continuare, instanța de apel a ținut să menționeze că prin prisma art. 15 Cod penal, gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

Totodată, art. 52 Cod penal stabilește că se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă. Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod. Conform conceptului recunoscut unanim se evidențiază patru elemente ale infracțiunii: obiect, latura obiectivă, subiect, latura subiectivă (art. 15 Cod penal). Anume ansamblul acestor patru elemente constituie temei pentru răspundere penală. Din punct de vedere teoretic, aplicarea acestei construcții în practică permite a evita erori în calificare, ceea ce asigură inviolabilitatea persoanei de la urmărirea penală neîntemeiată.

Legislatorul include în componența infracțiunii indici mult mai esențiali, ce determină tipul infracțiunii și pericolul ei social. Sistematicitatea componenței, adică o mulțime integrală de subsisteme și elemente ale acesteia înseamnă, că lipsa cel puțin a unui element obligatoriu al componenței, consolidat în dispoziția normei de drept penal, duce la distrugerea sistemului în întregime, de altfel la lipsa componenței, și respectiv, prezența cumulativă a indicilor componenței constituie temei pentru tragere la răspundere penală.

După cum rezultă din teoria dreptului penal, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 329 Cod penal include în sine următoarele trei indicii: 1) fapta prejudiciabilă, care se exprimă prin acțiune - îndeplinirea necuvenită sau inacțiune - neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu; 2) urmărirea celor comise, și anume - prejudiciu în proporții mari, cauzat intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice; 3) legătura cauzală între fapta prejudiciabilă și urmările celor comise.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 329 Cod penal se caracterizează prin imprudență.

Infracțiunea prevăzută la art. 329 Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră comisă din momentul apariției prejudiciului în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Prin urmări grave prevăzute în dispoziția art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal urmează de înțeles: cauzarea prejudiciului material în proporții deosebit de mari.

Reieșind din probele cercetate în instanța de apel, s-a remarcat că concluziile primei instanțe potrivit cărora, în virtutea atribuțiilor de serviciu Lișciuc Elena și Curdova Tatiana, în cadrul verificării totale efectuate de către acestea din urmă, cu respectarea legislației fiscale de către CAP „Corten” în perioada de timp de pe 15.05.2018 până pe 04.06.2008, au respectat cerințele Codului fiscal. Regulamentului în partea regulilor de efectuare a „verificării totale cu respectarea legislației fiscale”, au respectat atribuțiile de serviciu, din conținutul cărora nu este prevăzut, că ele au fost obligate să depisteze contul de virament neînregistrat, deschis de CAP „Corten” la Inspectoratul Fiscal, deoarece înregistrarea contului de virament este reglementată de cerințele art. 167 Cod fiscal, iar concluzia vizată

a fost motivată în sentința contestată cu apel, prin argumente convingătoare care rezultă din probele cercetate de către prima instanță.

Pe lângă aceasta, prima instanță, în sentința adoptată, a ținut cont de rigorile prescrise la art. 394 Cod de procedură penală, indicând motivele pentru care unele probe au fost reținute și combătute de altele.

Astfel că, concluzia instanței de apel privind legalitatea soluției primei instanțe referitoare la achitarea inculpatelor Curdova Tatiana și Lișciuc Elena în legătură cu lipsa în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii, este bazată pe probe, cercetate în ședința de judecată a instanței de apel și expuse în sentință în mod detaliat.

În aceeași ordine de idei, s-a notat că argumentele primei instanțe au fost acceptate de către instanța de apel întru evitarea repetărilor inutile, fapt ce corespunde jurisprudenței și practicii CtEDO, care la p. 37 al hotărârii sale la cauza Albert contra României din 16 februarie 2010 dispune, că deși art. 6 paragraful 1 CEDO și obligă instanțe judecătorești să-și motiveze hotărârile, această circumstanță nu poate fi înțeleasă și apreciată ca obligație de răspuns detaliat la fiecare argument (Van de Hurk contra Olandei, 19 aprilie 1994, p. 61).

În pofida acestui fapt, s-a remarcat că partea acuzării consideră că ansamblul de probe administrate confirmă pe deplin vinovăția inculpatelor, or probele prezentate de acuzare sunt consecutive, nu conțin careva contradicții esențiale și completează reciproc una pe alta. Analizându-le, este evident că există o vădită legătură cauzală între exercitarea necuvenită a atribuțiilor de serviciu în calitatea lor de inspectori IFS Taraclia și între formarea datoriilor fiscale CAP „Corten” și reducerea T.V.A. CAP „Corten” în total în sumă de 1 089 916,04 lei, fără a fi indicate careva concluzii ferme ce ar dovedea vinovăția inculpatelor.

Procurorul consideră că, conform actului de verificare fiscală nr. 3-466134 din 30 mai 2008, Lișciuc Elena și Curdova Tatiana totuși au verificat conturile bancare CAP „Corten”, despre care fapt este indicat în actul vizat, însă acestea din urmă nu au depistat careva încălcări. În asemenea caz apar bănuieli rezonabile că Lișciuc Elena și Curdova Tatiana într-adevăr nu au verificat conturile bancare, deși erau obligate de a întreprinde astfel de acțiuni, considerând că nimeni nu va observa acest fapt și în așa mod nu vor surveni careva consecințe în urma acestui fapt.

În acest context, instanța de apel a reiterat că din răspunsul IPFS din 20.03.2014 nr. 26.06/1-13-176 rezultă că, Direcția metodologiei evidenței fiscale la interpelarea IFS raionul Taraclia nr. 91-1/-753 din 12 martie 2014 a examinat interpelarea Direcției Principale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție nr. 11/243 din 25 februarie 2014 și cu referire la pct. 3 a comunicat că prezentarea circuitului pe contul bancar al contribuabilului ține de competența Direcției metodologiei evidenței fiscale și/sau Direcției Principale de obligație fiscală.

În corespundere cu pct. 4 din interpelare, se prezintă informația solicitată conform sistemului de evidență IFS la situația din 20 martie 2014, potrivit căreia în perioada de timp 04.06.2018 până pe 21.10.2011 datorii în bugetul CAP „Corten” au constituit 19 6873,72 lei sub formă de obligații fiscale (f.d. 44, vol. I).

De aici reiese că, la momentul efectuării controlului de către inculpate, nu au existat careva datorii CAP „Corten” față de buget, ci s-a format în cele din urmă și inculpatele nu pot fi recunoscute ca vinovate în aceea, că organele IFS nu a întreprins măsuri pentru încasarea acelor sume, care s-au format sub formă de obligații fiscale după 04.06.2008.

Așadar, instanța de apel a considerat că concluziile apelantului referitoare la aceea că neachitarea impozitelor și reducerea T.V.A. din partea CAP „Corten” în perioada indicată constituie încălcări ale codului fiscal și că aceste încălcări nu ar fi avut loc dacă Lișciuc Elena și Curdova Tatiana ar fi avut o atitudine de bună-credință față de obligațiile lor de serviciu și ar fi depistat existența contului la BC „Unibank” SA filiala Ceadâr-Lunga cu nr. 222418720191, constituie nu altceva decât niște presupuneri lipsite de suport probant, or în ședința de judecată, acuzatorul de stat nu a prezentat probe concludente precum că inculpatele în cadrul verificării totale de respectare a legislației fiscale urmau să depisteze faptul vizat, căci de înregistrarea conturilor bancare și de circuitul mijloacelor bănești se ocupă serviciul de încasare a plăților.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către *procurorul în Procuratura UTA Găgâuzia, oficiul Central, Gheorghieva Fedora*, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatele Curdova Tatiana și Lișciuc Elena să fie recunoscute vinovate în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani pentru fiecare, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii să fie suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 4 ani pentru fiecare. La fel, să se dispună încasarea în mod solidar din contul inculpatelor în beneficiul statului suma de 1 089 916 lei.

În argumentarea recursului se menționează că instanțele de fond nu au judecat cauza penală sub toate aspectele, obiectiv și prin prisma probelor administrate, or anume acestea demonstrează pe deplin vinovăția inculpatelor în comiterea faptelor incriminate în actul de învinuire în modul în care a fost formulată și înaintată acestora.

Astfel, partea acuzării a acumulat și administrat următoarele probe materiale la cauza penală vizată: copia actului de control fiscal din 04 iunie 2008 nr. 5-5036419 din care reiese că în perioada de la 15 mai 2008 până la 04 iunie 2008 de către inspectorii principali din cadrul IFS Taraclia, Curdova Tatiana și Lișciuc Elena a fost efectuată verificarea totală privitor la respectarea legislației în vigoare de către CAP „Corten” în cadrul căruia au fost depistate încălcări ale legislației în vigoare, însă în actul dat lipsește careva informație privind contul bancar nr. 222418720191 deschis de către CAP „Corten” la BC „Unibank”

filiala Ceadâr-Lunga în anul 2006; copia actului de control fiscal din 21.10.2011 nr. 1-505875 din care reiese că la 21.10.2011 de către șeful direcției trol din cadrul IFS Taraclia, L. Runtova și inspectorul principal N. Cernevi a fost efectuată verificarea operativă Cap „Corten” în cadrul căreia s-a depistat contul bancar nr. 222418720191 deschis de către CAP „Corten” la BC „Unibank” filiala Ceadâr-Lunga în anul 2006, care nu a fost înregistrat la IFS Taraclia; extrasul din contul bancar nr. 222418720191 deschis de către CAP „Corten” la BC „Unibank” filiala Ceadâr-Lunga în anul 2006, din care reiese că pe contul dat a avut loc fluxul mijloacelor bănești CAP „Corten”; răspunsul IFS din 20.03.2014 nr. 26.06/1-13-176 din care reiese că în perioada 04.06.2008-21.10.2011 datoriile CAP „Corten” față de buget au constituit 1 089 916 lei sub formă de obligațiuni fiscale; copia Actului reviziei tematice CAP „Corten” din 10.04.2012 efectuată de către revizorii CCCEC din care reiese că contul bancar CAP „Corten” c/f 1002610000170 nr. 222418720191 înregistrat la BC „Unibank” filiala Ceadâr-Lunga a fost deschis la 02.10.2006 și în perioada de la 02.10.2006 până la 24.10.2011 a avut loc mișcarea mijloacelor pe contul dat reflectată în registrele contabile ale CAP „Corten”. Au fost depistate încălcări ale prevederilor legislației fiscale care au provocat diminuarea TVA; Actul de control fiscal nr. 3-466134 din 30 mai 2008 efectuat de către Lișciuc Elena și Curdova Tatiana la CAP „Corten” din care reiese că acestea au efectuat verificarea conturilor bancare CAP „Corten”; copia actului de control fiscal din 04 iunie 2008 nr. 5-5036419; copia actului de control fiscal din 21.10.2011 nr. 1-505875, dar și prin declarațiile martorilor: Lupașcu Taisia; Chemencedji (Caracas) Marta; Barbarova Aculina; Kasapova Albina; Runtova Liudmila și Cervenii Natalia.

Probele enumerate mai sus, în opinia acuzării, formează concluzia despre vinovăția inculpatelor în comiterea faptei incriminate, întrucât sunt consistente, nu conțin contradicții și se completează reciproc.

4.1. Pe marginea recursului declarat a depus referință avocatul Stavițchi Pavel în numele inculpatei Lișciuc Elena, care a solicitat inadmisibilitatea recursului declarat de procuror cu menținerea deciziei. Reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Lupașcu Taisia la fel a prezentat referință, prin care a solicitat admiterea recursului ordinar, deoarece instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor administrate de acuzatorul de stat.

5. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia admiterii acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel.

În această privință se constată că argumentele invocate de procuror în cererea de recurs își găsesc reflectare în starea reală a lucrurilor statuată în cauza dată, or, din conținutul deciziei contestate rezultă că instanța de apel, susținând versiunea prezentată de inculpatele Curdova Tatiana și Lișciuc Elena cu privire la circumstanțele cercetate, a ajuns la concluzia **lipsei la materialele dosarului a unor probe suficiente ce ar dovedi vinovăția inculpatelor**, cu menținerea sentinței primei instanțe, prin care inculpatele au fost achitate de sub învinuirea înaintată în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, **în legătură cu lipsa în acțiunile lor a elementelor infracțiunii**.

Instanța de recurs, statuând asupra soluției instanței de apel și motivarea efectuată de această instanță în hotărârea pronunțată, stabilește că în speța dată se întrevede temeiul pentru recurs potrivit căruia motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

În susținerea acestei opinii instanța de recurs remarcă faptul că, în partea descriptivă a deciziei recurate instanța de apel cercetează un șir de probe materiale, făcând următoarea constatare în privința probatoriului administrat: *„în aceste circumstanțe, colegiul consideră că în învinuire au rămas indicii calificativi ”nêndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiincioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”, adică art. 329 alin. (1) CP RM.*

Însă, și în prima instanță, și în instanța de apel nu au fost dobândite probe concludente și dezmințite ale vinovăției inculpatelor în săvârșirea faptelor ce li se incriminează, de aceea în privința inculpatelor urmează să fie emisă sentința de achitare.”(f.d. 168, vol. V).

Din cele reținute *supra*, se desprinde un alt temei, din rândul celor enumerate de legiutor la art. 390 alin. (1) Cod de procedură penală, decât cel reținut de către instanța de apel - *fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii*.

Pe lângă aceasta, Colegiul lărgit mai atestă și faptul că, deși instanța de apel susține soluția primei instanțe pronunțată în cauza dată, adică achitarea inculpatelor pe motivul lipsei în faptele inculpatelor a elementelor infracțiunii, totuși, la lecturarea textului deciziei, instanța de apel înfăptuiește doar descrierea fiecărui element al componenței infracțiune prevăzute la art. 329 Cod penal, fără a constata în concret care anume element nu se regăsește în acțiunile inculpatelor, ceea ce echivalează cu nemotivarea hotărârii (f.d. 169- 170, vol. V).

În continuare, instanța de recurs consideră necesar de a se referi și la faptul că probele cercetate de către instanța de apel nu au primit o apreciere corespunzătoare, din considerentul că, instanța ierarhic inferioară și-a focusat atenția doar asupra unor probe materiale (acte normative) fără a corobora aceste probe, cu probele învinuirii. Or, în învinuirea înaintată inculpatelor, organul de urmărire penală a desfășurat un șir de acte normative care, potrivit rechizitoriului, nu au fost respectate corespunzător de către inculpatele Curdova Tatiana și Lișciuc Elena la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu a acestora.

Cu referire la circumstanțele evidențiate, Colegiul penal lărgit menționează că, respingând poziția procurorului și susținând versiunea părții apărării, instanța de judecată urma să desfășoare analiza integrală a probelor pe care s-a bazat la formularea învinuirii înaintate inculpatelor, dar nu să treacă prin revistă în mod selectiv careva probe materiale, care în opinia instanței denotă nevinovăția inculpatelor.

Verificând argumentele expuse în textul recursului, în raport cu actele cauzei Colegiul penal lărgit constată că, judecând apelul, instanța nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptând o soluție contradictorie și nemotivată.

Astfel, contrar celor reținute de instanța de apel, Colegiul penal opinează că instanța ierarhic inferioară la adoptarea soluției, nu a elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei date, nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, acceptând niște concluzii de ordin general, statuate de prima instanță.

În lumina lacunelor descrise mai sus, Colegiul penal lărgit constată că erorile admise de către instanța de apel cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fapt și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe argumentat și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele punctate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate în deplin volum, să le dea o apreciere corespunzătoare cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central, Gheorghieva Fedora, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 27 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Curdova Tatiana Victor* și *Lișciuc Elena Boris* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia integrală pronunțată la **31 ianuarie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Guzun Ion

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Boico Victor

REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

OPINIE SEPARATĂ a
judecătorilor **Guzun Ion și Boico Victor**

(Conform art. 340 alin. (3) Cod de procedură penală pe cauza penală în privința lui Curdova Tatiana XXXXX și Lișciuc Elena XXXXX)

05 decembrie 2022

mun. Chișinău

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 decembrie 2021, a fost admis recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central, Gheorghieva Fedora, casată total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 27 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui Curdova Tatiana XXXXX și Lișciuc Elena XXXXX și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Am semnat decizia conform prevederilor art. 339 alin. (7) Cod de procedură penală, însă nu am susținut soluția pronunțată în prezenta cauză penală din următoarele considerente:

Potrivit rechizitoriului, lui Curdova Tatiana și Lișciuc Elena le-a fost înaintată învinuirea pentru faptul că, *fiind inspectori principali ai Inspectoratului Fiscal de Stat din raionul Taraclia, adică în conformitate cu art. 123 Cod penal, fiind persoane cu funcție de răspundere, investite în instituția publică cu anumite drepturi și obligații, și anume exercitarea unui control fiscal calitativ și veridic, scopul căruia este de a verifica respectarea de către contribuabil a legislației fiscale pentru o anumită perioadă sau pentru câteva perioade fiscale, cu încălcarea art. 214 alin. (3) Secțiunea V Cod fiscal, precum și p. 3, p. 40, p. 52, p. 54, p. 58 din Regulamentul cu privire la efectuarea controlului fiscal cu ieșire la fața locului, aprobat prin Ordinul Inspectoratului Principal Fiscal de Stat nr. 131 din 22 iulie 2004, în cadrul efectuării verificării fiscale în comun cu ieșire la fața locului referitor la respectarea legislației fiscale de către CAP „Corten” c/f 1002610000170, înregistrată pe adresa juridică s. Corten, raionul Taraclia, numite în baza deciziei șefului IFS din raionul Taraclia privind controlul fiscal nr. 207 din 15 mai 2008 și știind cu certitudine despre blocarea de către IFS din raionul Taraclia a conturilor bancare CAP „Corten”, în legătură cu datoria față de buget, aflându-se în s. Corten, raionul Taraclia*

în perioada de timp de pe 15 mai 2008 până pe 04 iunie 2008, fiind în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu și în baza p. 40, p. 52, p. 54, p. 58 din Regulamentul cu privire la controlul fiscal cu ieșire la fața locului, aprobat prin Ordinul Inspectoratului Principal Fiscal de Stat nr. 131 din 22 iulie 2004, obligate de a constata faptele, poziția, situația când un contribuabil nu prezintă organului fiscal date și informații veridice, de a efectua verificarea modului de realizare a calculării sau recalculării impozitelor, taxelor și altor plăți și modului de respectare a principiilor stabilite de ținare a evidenței contabile, pentru depistarea vreunor abateri, cheltuieli, neajunsuri, care ar putea influența asupra obligației fiscale, de a corobora datele reflectate în documentele, prezentate de către contribuabil la organul fiscal cu date de fapt, obținute în cadrul controlului fiscal din diferite surse, de a verifica respectarea principiilor de organizare și ducere a evidenței contabile conform art. 257 Cod fiscal, Legii Republicii Moldova cu privire la evidența contabilă, de asemenea de a verifica toate contractele încheiate de către contribuabil, analizând modul de întocmire a acestora, denumirile și obligațiile părților, principii și termenele de a realizare a contractelor, corectitudinea reflectării operațiunilor financiar-economice în baza contractelor în evidența contabilă sub formă de determinare și stingere a obligațiilor fiscale, de a urmări fluxuri de bani în scopul prevenirii eschivărilor de la plata obligațiilor fiscale, au admis neglijența în serviciu, exprimată prin îndeplinirea necuvenită a atribuțiilor sale de serviciu privitor la verificarea conturilor și circuitului de mijloace bănești prin casa întreprinderii susmenționate, în urma cărui fapt nu au depistat contul bancar nr. 222418720191, ce aparținea CAP „Corten”, deschis la 03.10.2006 la filiala Ceadâr-Lunga BC „Unibank” SA, **care nu a fost înregistrat în baza de date IFS din raionul Taraclia, nu au întreprins careva măsuri pentru a lua acest cont bancar la evidența IFS din raionul Taraclia**, cu luarea măsurilor ulterioare de încasare silită a obligațiilor fiscale CAP „Corten”, ceea ce a permis CAP „Corten” să folosească acest cont bancar de la 04.06.2008 până la depistarea de către angajații IFS din raionul Taraclia, adică până la 21.10.2011 și să desfășoare circuitul mijloacelor bănești în suma totală de 10 674 887 lei la discreția sa, ce a condus la cauzarea prejudiciului pentru stat în mărime de 1 089 916,04 lei sub formă de obligații fiscale asumate suplimentar CAP „Corten”, față de bugetul public în suma menționată pentru această perioadă de la 04.06.2008 până la 21.10.2011.

Astfel, Curdova Tatiana și Lișciuc Elena au cauzat intereselor publice și nemijlocit intereselor statului, ocrotite de lege, în persoana Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova, alte consecințe grave sub formă de prejudiciu în proporții deosebit de mari în suma totală de 1 089 916,04 lei, constituită din obligațiile fiscale ale CAP „Corten” c/f 1002610000170 față de bugetul public, care nu au fost îndreptate din vina lor în folosul statului pentru stingerea acestora, ci au fost folosite de CAP „Corten” c/f 1002610000170 în alte scopuri, totodată au fost cauzate consecințe grave intereselor publice, drepturilor ocrotite de lege ale persoanei juridice în rezultatul încălcării grave a cerințelor legale susmenționate, actelor normative, obligațiilor sale de serviciu și discreditării activității Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova.

De către organul de urmărire penală, acțiunile inculpatelor au fost încadrate juridic

în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică *neîndeplinirea și îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiincioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții deosebit de mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, ce au provocat alte urmări grave.*

Reieșind din învinuirea formulată, printre acțiunile care au caracter de obligațiuni de serviciu atribuie inculpatelor, fără a se reține nemijlocit actul normativ care reglementează această obligațiune, se evidențiază și inacțiunea de luare la evidență a contului bancar nr. 222418720191, ce aparținea CAP „Corten”, deschis la 03.10.2006 la filiala Ceadâr-Lunga BC „Unibank” SA, prin intermediul căruia CAP „Corten” a desfășurat circuitul mijloacelor bănești în suma totală de 10 674 887 lei. Însă, organul de urmărire penală mai face mențiunea că contul bancar vizat **nu a fost înregistrat în baza de date IFS din raionul Taraclia.** De aici, nu este clară marja obligațiunilor de serviciu pe care le au inculpatele în calitate lor de inspectori principali ai Inspectoratului Fiscal de Stat, or anume aceste aspecte permit stabilirea consumării infracțiunii de neglijență în serviciu și dacă au fost întrunite elementele constitutive ale infracțiunii discutate.

Acestea fiind reflectate, considerăm că instanțele de fond, prin pronunțarea unor hotărâri de achitare, din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii în acțiunile inculpatelor, au judecat cauza penală în mod obiectiv, coroborând probele administrate și învinuirea formulată acestora prin prisma acestor probe, ajungând la concluzia corectă privind nevinovăția lui Curdova Tatiana XXXXX și Lișciuc Elena XXXXX.

În temeiul art. 339 alin. (7) Cod de procedură penală, expunem și semnăm prezenta opinie separată în cauza penală în privința lui Curdova Tatiana XXXXX și Lișciuc XXXXXX, care o anexăm la dosar.

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Boico Victor